

Prædiken til Skærtorsdag

Joh. 13,1-15

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes:

Det var før påskefesten, og Jesus vidste, at hans time var kommet, da han skulle gå bort fra denne verden til Faderen; han havde elsket sine egne, som var i verden, og han elskede dem indtil det sidste. Og mens de holdt måltid – Djævelen havde allerede sat sig for, at Judas, Simon Iskariots søn, skulle forråde ham; og Jesus vidste, at Faderen havde lagt alt i hans hænder, og at han var udgået fra Gud og nu gik tilbage til Gud – så rejser Jesus sig fra bordet og lægger sin kjortel, tager et klæde og binder det om sig. Derefter hælder han vand op i et fad og giver sig til at vaske disciplenes fødder og tørre dem med klædet, som han havde bundet om sig. Han kom så til Simon Peter, og Peter sagde til ham: »Herre, vasker du mine fødder?« Jesus svarede ham: »Hvad jeg gør, fatter du ikke nu, men senere skal du forstå det.« Peter sagde: »Aldrig i evighed skal du vaske mine fødder.« Jesus svarede: »Hvis jeg ikke vasker dig, har du ikke lod og del sammen med mig.« Simon Peter sagde til ham: »Herre, så ikke kun fødderne, men også hænderne og hovedet!« Jesus sagde til ham: »Den, der er badet, behøver ikke at få vasket andet end fødderne, men er ren over det hele. Og I er rene; dog ikke alle.« Han vidste nemlig, hvem der skulle forråde ham; derfor sagde han: I er ikke alle rene. Da han nu havde vasket deres fødder og taget sin kjortel på og sat sig til bords igen, sagde han til dem: »Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder. Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer.«

Johannesevangeliet 13,1-15

Når vi ser frem af – mod dagen i morgen, mod fremtiden og alt det, der skal komme, så tror jeg, at mange af os ser frem af med en vis portion usikkerhed; for hvordan skal det hele gå med alle de krige og konflikter, der kun synes at blive flere af; alle de kriser – politisk, klimamæssigt og økonomisk; samt den voksende polarisering og oprustning ikke bare militært men moralsk?

Måske vi hellere vil se tilbage mod dagen i går, mod fortiden og dengang vi spillede efter visse regler politisk set. Dengang dialog, diplomati, international lov og menneskerettigheder blev værdsat og prioriteret. Dengang vi trods alt troede på fremskridtet. At verden lige så stille ville blive bedre, mere retfærdig og mere lige ikke mindst for mere udsatte og sårbare.

I stedet synes det, at vi ser frem mod en tid og verden, hvor der gælder helt andre regler, eller hvor der ikke gælder så mange regler overhovedet. En fremtid eller en verden hvor magten koncentrerer om enkeltpersoner (autokratiske præsidenter, politikere eller tech-bosser), frem for at den koncentrerer omkring demokratiske og internationale organisationer og samarbejder baseret på værdier, idealer og principper.

Men vi ser også hvordan befolkninger mange steder begynder at tilbyde magtfulde mennesker (særligt magtfulde mænd), der er handlekraftige, skærer igennem, får målbare resultater her og nu og som ikke ligger under for diplomati eller demokratiske processer, ligesom de heller ikke ligger under for rettigheder og respekt for anderledetænkende og minoriteter. Måske fordi det hele i stigende grad

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 871, 127. årgang
April 2026
ISSN 0901-2214

handler om magt og den stærke mand, der bare skal udvise handlekraft og styrke og ikke indgå i kompromis eller dialog med sin modstander men derimod bare skal tvære dem ud!

I dag er det Skærtorsdag og disciplenes sidste aften med Jesus... Gennem længere tid har de fulgt ham, og de har hørt ham fortælle og forkynde vidt og bredt – hvordan ethvert menneske er ubetinget lige meget værd; at det altid er bedre at være ydmyg end at ydmyge andre. At grunden til at vi mennesker er her på jorden er ikke for at bestemme, styre eller have magt over hinanden, men derimod for at tjene hinanden. De har hørt ham fortælle lignelser, der peger hen på, hvem og hvad Gud er. At Guds rige eller Guds virkelighed er en realitet og er midt iblandt dem!

Samtidigt har disciplene fulgt Jesus i en voksende konflikt med farisæere og skriftkloge, en konflikt der her i påskeugen spidser til (særligt efter at Jesus palmesøndag har smidt penge-lånerne ud fra tempelpladsen). Og en konflikt som nu ser ud til at bryde ud i lys lue.

Og nu sidder de som sagt Skærtorsdag og har deres sidste måltid med Jesus. Måske de tror, at lige om lidt vil Guds rige eller virkelighed bryde igennem, og Jesus vil blive ophøjet til ypperstepræst, konge eller kejser; men måske de, ligesom mange af os i dag, også gruer for dagen i morgen, fremtiden og alt det, der skal komme; fordi de ved, at Jesus ikke har en chance over for hverken farisæerne og de skriftkloge, der udgør den herskende klasse, eller romerne der ikke noget imod at udøve rå og brutal magt. Måske disciplene også sørger over den verden, som så, så lys, god og håbeful ud, den verden der var fuld af muligheder og potentiale, men som nu ikke ser ud til at blive til noget alligevel, fordi den magt endnu en gang ser ud til at vinde...

Jesus ved godt, hvad klokken har slået, så han forbereder sin død. Og i forbindelse hermed gør han noget ret besynderligt. Han rejser sig op under måltidet og uden at sige et ord, begynder han at hælde

vand op i en balje og vasker alle disciplenes fødder – det ene par efter det andet, for så at tørre dem med et forklæde.

Fødderne som er den nederste del af menneskekroppen. Fødder som holder til ved jorden, og særligt dengang da man kun gik i sandaler, samler støv, skidt, jord op samt alt muligt andet. Fødder der nemt lugter, hvor der kan være svamp, ligtorne, hælespore og vorter. Det er dem, som Jesus knæler sig ned ved og vasker. Han vasker også Judas fødder. Ham der skulle forråde ham – for fodvaskningen og i berøringen gør Jesus relationen til den, hvis fødder han vasker personlig. Han rører ved personens mest ynkværdige og sårbare side og når derigennem helt ind der, hvor ingen anden kan nå ind. Og så understreger fodvaskningen også det skelsættende – at Gud i Kristus ikke er kommet til jorden for at herske over mennesker, ikke er kommet for at styre, bestemme eller have magt over nogen, men den kristne Gud er derimod kommet til jorden for at tjene.

»Forstår I, hvad jeg har gjort mod jer? I kalder mig Mester og Herre, og med rette, for det er jeg. Når nu jeg, jeres Herre og Mester, har vasket jeres fødder, så skylder I også at vaske hinandens fødder. Jeg har givet jer et forbillede, for at I skal gøre, ligesom jeg har gjort mod jer.«

Tanken er selvfølgelig, at nu skal disciplene gå ud i verden og tjene hinanden og deres næste på samme måde. For selv over for den rå, brutale magt, så må disciplene – og os i dag huske og holde fast i den radikale sandhed om Gud – at Gud er en tjenende Gud.

For det er i tjenesten, at Guds forvandlende kraft bryder igennem, viser sig og gør sig gældende. Ikke ved magt eller dominans. For hvem kan hade den, der tjener dig? Når nogen tjener dig, kan du ikke andet end at blive afvæbnet og sympatisere om end en smule med vedkommende, hvorefter forsoning og måske endda venskab bliver mulig...

Det er selvfølgelig også under Skærtorsdags måltid, at Jesus indstifter nadveren. Han ved som sagt, hvad klokken er slået, at han snart skal slås ihjel. Så han indstifter et sakramente, et ritual, hvori han fortæller disciplene og alle os, der kommer efter, at Jesus er stadig med os, iblandt os og i os. Guds rige forsvinder ikke ved Jesu død, som disciplene måske har troet.

For i brødet og vinen giver Jesus sig igen, tjenende hen til os. Giver af sig selv igen og igen. Ligesom Jesu krop pines og plages, brydes brødet; ligesom hans blod flyder under torturen og hans død, får vi vinen skænket.

Det kan lyde voldsomt og barskt, men det er det også på en måde. På en anden måde er det den tjenende Gud, der hengiver sig til hver og en af os, lige meget hvem vi er, lige meget hvad vi har gjort eller sagt. På en måde er det en bekendelse til os. At Gud bekender sig til os, rækker ud til os igen og igen, og det eneste vi kan gøre er, at tage imod. Så vi også kan gå ud og tjene hinanden...

Nu kan vi kun gætte os til, hvordan disciplene er gået fra deres sidste måltid med Jesus. De er selvfølgelig gået med ham over til Gethsemene have, hvor Jesus bliver tilfangetaget, men hvad har de tænkt? Hvad har de følt? Hvordan har de haft det? Har de fået deres bekymring for fremtiden, deres frygt for dagen i morgen og deres ængstelighed (for farisæerne, de skriftkloge og romerne) og den rå og brutale magt slukket? Måske. Måske ikke.

Men jeg tror også, at de på et eller andet plan er blevet måske ikke fuldstændig beroliget, men de er gået fra deres sidste måltid med et andet perspektiv, en anden måde at anskue tingene på og en anden måde at leve på. Måske det først bliver helt tydeligt påskemorgen, men de opdager, at verdens rå, brutale magt aldrig kan hamle op med den tjenende Gud. Den tjenende Gud der ikke lover at alt bare bliver bedre (det kan blive værre endnu), men en Gud, der er med os i tykt og tyndt, så vi ikke bliver overvældet af verdens tilstand, men derimod

får styrke, mod og håb til at være i den. Den tjenende Gud der i nadveren giver sig selv til os igen og igen, så vi kan gøre det samme.

Amen.

William Salicath, sognepræst i Enghave Kirke.

Prædiken til Skærtorsdag d. 2. april 2026.

Salmevalg fra DDS

180 Hører til, I høje Himle

178 Han står på randen af sin grav

366 Nogen må våge i verdens nat

477 Som korn fra mange marker

471 O glædelig dag

Redaktion

Benedicte Rostgaard Spies
Mail: benedictespies@gmail.com
Tlf.: 6126 1494

Søndagslæsning
Tilstræbes at udkomme hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk